

Asociația pentru Politică Externă, împreună cu Friedrich-Ebert-Stiftung, vă propune un Newsletter pe subiecte de politică externă și integrare europeană a Republicii Moldova. Newsletter-ul este parte a proiectului comun „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • APRILIE 2019 • NR.3 (157)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Newsletter-ul este realizat de Sorina Ștefârță, redactor-coordonator

TEMELE EDIȚIEI:

1. **Stela Jantuan, analistă politică:** „Există o groază de elemente care creează acest puzzle al insecurității în versiunea „MD”
2. **Editorial de Victoria Bucătaru, directoare executivă APE:** „De la zonă incertă la generator de securitate: un drum lung pentru care trebuie să facem primul pas...”
3. **Dumitru Țara, expert media:** „În plan de securitate informațională, Republica Moldova este o curte cu poarta larg deschisă și fără de gard”
4. **Privire din exterior. Helga Maria Schmid, Secretar General al Serviciului European de Acțiune Externă:** „O Europă mai asertivă într-o lume volatilă”

Importante, pe scurt

Dezvoltarea relațiilor bilaterale în domeniul de interes comun - acesta a fost subiectul-cheie al recentei întrevederi dintre Premierul Pavel Filip și Derek J. Hogan, Ambasadorul SUA la Chișinău.

Pavel Filip a menționat importanța cooperării bilaterale cu SUA, care sunt un partener strategic al țării noastre, și a exprimat recunoștință pentru sprijinul constant acordat în implementarea reformelor democratice și structurale și în consolidarea capacităților instituționale. Oficialii au mai discutat despre continuarea programului cu FMI, reforma administrației publice locale și extinderea colaborării comercial-economic. În acest sens, în aprilie, la Chișinău va sosi o misiune a oamenilor de afaceri americani, interesați să investească în domeniul precum industria, agricultura, TIC sau turismul. Totodată, Republica Moldova va fi vizitată și de o delegație a Congresului SUA, prilej cu care Prim-ministrul a subliniat importanța valorificării dialogului strategic dintre Chișinău și Washington. El a precizat că Republica Moldova contează în continuare pe susținerea și asistența Statelor Unite pentru asigurarea dezvoltării durabile a țării în baza valorilor occidentale.

Cadrul de cooperare cu Uniunea Europeană, dar și prioritățile agendei interne de reformare, necesită o refoculare importantă pentru a asigura o perspectivă reală a procesului de europenizare în Republica Moldova. Iar cea de-a zecea aniversare a Parteneriatului Estic (PE) este o ocazie bună pentru revizuirea principalelor rezultate și provocări, și pentru formularea unor noi obiective care să contribuie la o mai bună integrare europeană și la implementarea în viață a standardelor și valorilor UE. Această a fost una dintre concluziile-cheie ale mesei rotunde organizate recent de IPRE în cooperare cu Platforma Națională a Forumului Societății Civile a PE. În cadrul evenimentului, a fost făcută o retrospectivă a principalelor rezultate, dar și rateuri ale Republicii Moldova în cadrul PE. Cele mai importante rezultate sunt: (1) un cadru de dialog și cooperare revizuit și consolidat cu UE prin intermediul Acordului de Asociere; (2) peste 1,5 mln. de cetățeni au călătorit în UE odată cu liberalizarea regimului de vize în aprilie 2014. (3) s-a produs apropierea economică de UE datorită creării Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător - exporturile către UE au crescut de la 53,26% în anul 2014 la 68,79% în 2018.

Institutul Diplomatic al MAEIE și-a lansat, în luna martie a.c., primul curs de studii, având ca misiune asigurarea cu cadre de o înaltă pregătire atât serviciul diplomatic, cât și alte autorități ale administrației publice centrale, care vor promova la un nivel profesionist interesele naționale ale Republicii Moldova în relațiile internaționale. Potrivit ministrului Tudor Ulianoschi, necesitatea de a deschide o asemenea instituție a fost dictată inclusiv de intenția Republicii Moldova de a promova o politică externă pro-activă, iar ca exemplu a adus aprofundarea relațiilor diplomatice cu țările din diferite regiuni, inclusiv deschiderea în anul curent a patru noi misiuni diplomatice. Obiectivul-cheie al Institutului constă în formarea profesională a angajaților debutanți din MAEIE, în arii de interes precum dreptul internațional, teoria și practica negocierilor diplomatice, eticheta și protocolul, problemele de securitate, corespondența diplomatică și consulară, integrarea europeană, obiectivele diplomației moldovenești și cooperare regională. Cursurile își propun și perfecționarea capacităților analitice și de expertiză a noii generații de diplomați moldoveni.

Jocul de-a securitatea, într-o lume în care nimic nu e sigur

Sorina Ștefârță

Trăim într-o lume mai nesigură ca oricând, în timpuri mai tulburi decât s-au întâmplat vreodată... Strămoșii noștri din Evul Mediu, sunt aproape convinsă, ar polemiza cu

multă plăcere la acest subiect, ba chiar ar râde în hohote. Dar, așa cum o asemenea polemică este cam imposibilă astăzi, să luăm afirmația drept axiomă: o lume nesigură în timpuri tulburi, motiv din care subiectul

securității este unul la ordinea zilei pentru toate guvernele, văzute și nevăzute, ale planetei. Este adevărat că fiecare națiune își vede de propria manieră securitatea. Astfel, s-ar putea ca pentru o comparabilă ►

► cu noi, din punct de vedere teritorial, Olandă - din cei 41.526 kilometri pătrați ai regatului, 33.881 sunt pământ, ceilalți 7645 fiind apă -, cel mai mare pericol (cel puțin, în primăvară) este că nu vor înflori la timp lalele... Exagerez, bineînțeles, chiar dacă laleaua este și simbol național, și sursă de venit pentru olandezi, deci chiar nu e cazul să atentăm la ea. Totuși, raportat la flori, „pachetul” de griji al moldoveanului pare mai mare și mai greu.

Pentru cetățeanul Republicii Moldova, totul pare să fie sursă de insecuritate în propria lui țară: de la grădiniță și școală pentru copii, până la pensie (iar pentru mulți, lipsa acesteia, la cât de mică este) și caracterul quasi-abstract al poliției de asigurare medicală; de la drumuri oficial bune, dar de jure încă împetriștate de gropi, de la satele tot mai bântuite de infractori de toate spețele, până la veșnica întrebare națională „unde să-ți păstrezi micile economii: la bancă sau la borcan?”

Pe un asemenea fundal mioritico-apocaliptic, e și firesc că adevăratele riscuri de securitate - de apărare, economică, informațională etc. - rămân cumva în umbra preocupărilor zilnice ale oamenilor. Nu se mai gândește nimeni, ca la un pericol real, la faptul că, pentru a trece Nistrul, în continuare trebuie să spui că mergi la nuntă sau la înmormântare - cred că nicăieri în lume nu se țin atâtea nunți și înmormântări în aceeași zi! - sau că, așa cum spune unul dintre protagoniștii acestei ediții a Buletinului, expertul media Dumitru Țara, rachetele din Marea Neagră pot ajunge la Chișinău la fel de repede ca și știrile care vin de acolo.

Pentru că, da, într-o lume nesigură cu timpuri tulburi, securitatea are diverse aspecte. Despre ele vă și invităm să citiți în următoarele „Sinteze și Dezbateri”.

Există o groază de elemente care creează acest puzzle al insecurității în versiunea „MD”

Stela Jantuan, analistă politică

FOTO: EUROPA LIBERĂ

Trecută printr-un proiect politic - timp de patru ani, a fost parte a echipei parlamentare a PDM -, desprinsă de acesta de peste alți patru ani, iar astăzi declarând că nu se regăsește în niciuna dintre formațiunile existente, Stela Jantuan a ales, cel puțin pe moment, să se retragă pe poziția de observator atent al fenomenelor politice și sociale care au loc în Republica Moldova. Un observator deseori incomod, datorită formării de istoric și sociolog pe care o are, dar și felului tranșant cu care vede lumea și în care vorbește despre ceea ce vede. Și cu ea, discuția am început-o, întrebând-o cât de sigură se simte în propria țară - ca și concept de securitate individuală, instituțională, statală.

■ **Doamnă Jantuan, cum reușiți să trăiți și să... funcționați în Republica Moldova, de unde azi se pare că vrea să plece întreaga țară cu tot cu oamenii ei? Vă**

simțiți în siguranță în prezent, dar și atunci când vă gândiți la viitor?

■ Trebuie să recunosc că nu mi-am imaginat, vreodată, că mă voi simți atât de vulnerabilă în țara în care m-am născut. Și nu mă refer la chestiuni „majore” de securitate, ci la lucruri „banale”: sănătate, educație, viață cotidiană. Pentru mine, cel mai bun indicator al funcționalității unui stat este atunci când omul se simte fericit și confortabil în habitatul lui. Noi nu avem un asemenea sentiment, din păcate, și cred că acesta este rezultatul atât al politicilor promovate - sau mai puțin promovate, sau chiar deloc - de către decidenți, cât și al atitudinii noastre. Căci noi le permitem decidenților să nu-și țină promisiunile și să trateze oamenii strict ca pe un bazin electoral, de care își amintesc o dată la patru ani. De facto, suntem o societate cam indiferentă, în care nu există noțiunea de comunitate și de solidaritate - și tot noi suferim. Cred că ne joacă festa educația, adică lipsa ei.

Am greșit, pentru că nu am stabilit din start modelul de dezvoltare

■ **Nu este prea dur, totuși, să acuzăm oamenii de incapacitatea politicienilor de a guverna și, totodată, de enorma lor capacitate de a minți și a fura?**

■ Nu acuz pe nimeni, dar politicienii noștri într-adevăr nu au capacitatea de

a governa, de a elabora politici și de a propune niște viziuni de dezvoltare pe o distanță mai mare de patru ani. Iar concetățenii mei, în lipsa unei educații civice și nu numai, nu știu că pot și că trebuie chiar să le ceară socoteală politicianilor pentru promisiunile făcute și nerealizate, și pentru faptele lor. Peste toate acestea se aștern problemele noastre mai vechi și mai noi: lipsa unei identități statale, implicit sentimentul de abandonare din partea statului; deteriorarea noțiunilor de valoare, patriotism, bine și rău, corect și injust; lipsa unui spațiu simbolic ce ne-ar uni în jurul unei idei comune pentru Republica Moldova; justiția care numai justiție nu e. Sunt o groază de elemente care creează acest puzzle al insecurității în versiunea „MD”. Am mai spus: greșeala tuturor guvernelor și parlamentelor pe care le-am avut este că nu au stabilit clar, imediat după destrămarea URSS, care este modelul în baza căruia urma să dezvoltăm societatea moldovenească, ținând cont de întreg specificul nostru. Încă atunci ar fi trebuit elaborat acel model social, economic, din care decurge și cel politic, pentru ca țara noastră, fiind deja independentă, să se transforme și într-un adevărat proiect de succes.

■ **Ați fost și dumneavoastră în politică, deci știți că lucrurile nu se întâmplă... de ce? Pentru că nu se întâmplă?! Inclusiv proiectul de țară de care vorbiți.**

■ Pentru ca să se întâmple este nevoie de consens larg și care ne-a lipsit mai mereu. Și mai este nevoie de educație, de pregătire profesională. Cunoștințele temeinice, studiile aprofundate în diverse domenii lipsesc tot mai mult și clasei politice, iar fără ele nu ai capacitatea să înțelegi cum trebuie să funcționeze un stat modern, cum să crezi sinergia între instituții și sectoarele-cheie, cum să gestionezi procesele sociale, respectiv să elaborezi politicile adecvate. Căci la noi,

într-un mod aproape anecdotic, politicile sociale, de exemplu, se rezumă la pensii, salarii și, mai nou, cadouri de Paști. Pe când politicile sociale ar trebui să fie conectate la cele de educație, de ocrotire a sănătății, de procese economice. E ca un organism viu, fără această nu există mișcare - poate doar una browniană.

■ **Dar astăzi sunt tot mai frecvente situațiile când oameni fără o educație la nivel înalt vin însă în politica de nivel înalt și chiar se bucură de succes. Cum procedăm cu acest fenomen care, într-un anume sens, este și o contradicție?**

■ Nu pot decât să spun că istoria se repetă. Și de regulă se repetă de două ori: odată în versiune de tragedie, a doua - în formă de farsă. Situații din acestea au mai fost în istoria universală și cea europeană: erau generate, deseori artificial, crize economice și sociale, care să conducă la o reîmpărțire a piețelor, a sferelor de influență și de refacere a ordinii mondiale. Știm cu toții cu ce s-a soldat asta. Din păcate, într-adevăr, astăzi asistăm la fenomene similare și în Europa, și în SUA. Federația Rusă încearcă să se mențină pe niște poziții tradiționaliste, un soi de național-patriotism cu nostalgii de monarhie... Sunt fenomene și realități care nu pot să nu influențeze și Republica Moldova, căci noi nu trăim izolat.

■ **Avem un management politic medieval - și nici consecvenți nu suntem**

■ **În schimb, ne place să spunem că suntem un caz specific....**

■ Poate că și suntem specifici, dar asta doar prin faptul că, trăind în secolul 21, avem un management politic la nivel și în stil de Evul Mediu. Când feudalii locali răspundeau doar în fața domnitorului, iar singura lege era legea făcută doar de acel

domnitor. Uneori îmi pare că am revenit cu 300 de ani în urmă...

■ **Cât de reale sunt pericolele de securitate, de care deseori - inclusiv în funcție de interesele politice - ne vorbesc demnitarii? Căci este de ajuns să te uiți pe monitorizările media ca să te convingi că cel mai popular tertip de manipulare e „salvatorul național” care vine să ne scape de „dușman” - intern sau extern.**

■ Prin politicianii care s-au perindat la guvernare în ultimele decenii, la noi s-a acreditat cumva ideea că, fiind o țară mică, înconjurată de puteri ostile și care depinde de marii actori geopolitici, trebuie să joace de o manieră șmecheră... Eu cred că tocmai aceasta ne-a jucat festa: am preferat să fim șmecheri, să sugem de la două oi, folosind contradicțiile existente între marii jucători, în loc să ne elaborăm un parcurs propriu și să vedem cum îl putem transpune în practică, în același timp conviețuind cu puterile mai mari sau mai mici. Iar formulând în mod explicit politicile interne, am fi reușit să schițăm și un model de politică externă care să ne permită să fim un jucător de care, cel puțin, să se țină cont. Așa, însă, suntem un fel de mic șantajist „situativ” care, dacă se supără pe UE ori pe SUA, amenință să se va duce cu Rusia, iar dacă se ceartă cu Moscova - zice că merge cu Europa. Cum poți să ai încredere într-un asemenea partener?!

■ **Apropo de politica externă și de marii jucători regionali și globali, la ediția din anul curent a Conferinței de securitate de la Munchen, Președintele Igor Dodon și-a prezentat viziunea sa în acest domeniu. Un concept despre care el a mai vorbit - cel al unei politici echilibrate între Est și Vest pentru Republica Moldova. Ați văzut acest document care, de altfel, nu a fost discutat public acasă, cu experții și societatea civilă? Și cât de realistă este această abordare?**

- După mine, este o cale absolut greșită și populistă, care nu va face din țara noastră un jucător puternic nici măcar la nivel regional. Pur și simplu, nu noi suntem statul ce ar putea să sigure acest echilibru de care vorbește dl Dodon. Ucraina - da. Republica Moldova - nu. Explicația este una simplă: nu suntem consecvenți. Chiar și conceptul de politică externă - domeniu pentru care este vitală și stabilitatea, și fermitatea - s-a schimbat de câteva ori în ultimii 15 ani. Fiecare guvernare venea cu propriul concept, rupt în totalitate de realitățile atât geopolitice, cât și interne. Președintele Dodon merge pe aceeași cale și propune o abordare care, pur și simplu, nu îi interesează pe marii jucători. Și aici mă văd nevoită să revin la ideea de coerență: dacă o țară nu e coerentă nici pe interior, nici pe exterior, nici economic și nici social, despre ce fel de echilibru vorbim?!

Sunt niște pietre subterane ce ne țin foarte serios în vizorul cui trebuie...

■ Despre cel care se conține în documentul prezentat de Președintele Dodon...

■ Eu nu am văzut acest document, precum se pare că nu l-a văzut nimeni din Republica Moldova, cu excepția celor care au participat la scrierea lui. Dar din presă înțeleg că la baza lui a stat Pactul de stabilitate pentru Moldova, elaborat încă pe timpul Președintelui Voronin și la care mi-am adus și eu contribuția, ca angajată a Ministerului Reintegrării. Am reușit atunci, datorită aceluși Pact, să schimbăm atitudinea UE și a SUA față de conflictul transnistrean și să-i atragem în calitate de observatori, iar astfel să schimbăm și formula de negocieri. A fost o găselniță ca a slăbit poziția Tiraspolului și a Rusiei. Dar asta se întâmpla acum vreo 15 ani. Astăzi regulile de joc s-au schimbat. Relațiile dintre UE și SUA s-au schimbat, Uniunea Europeană își construiește propria identitate de securitate. Și peste Nistru s-au schimbat multe: regiunea nu mai e controlată de politicieni ca

Smirnov, ci de businessul creat cândva de acesta și care, într-un final, l-a și scos din ecuație; pozițiile Federației Ruse de asemenea au slăbit, pentru că ea nu mai are exclusiv acele instrumente economice și politice pe care le avea atunci. Drept urmare, astăzi, un document de politică externă ar fi trebuit să rezulte din aceste realități. Dar și mai mult decât aceasta, cred că acum noi avem nevoie de un pact social cu privire la parcursul geopolitic al Republicii Moldova - un pact pe care astăzi, însă, la cât de divizată este societatea noastră, nu-l putem realiza.

■ Poate că „Pro-Moldova”, conceptul de țară lansat cu mult fast de PDM acum aproape jumătate de an, ar putea deveni un asemenea pact?

■ Cred că de el au uitat chiar și cei care l-au elaborat.

■ Ce credeți despre opinia că Tiraspolul în general ar trebui de exclus din formatul de negocieri, căci decidentul de facto, nu de jure, este Rusia?

■ Asta s-a știut mereu: cheile de la soluționarea conflictului transnistrean sunt la Moscova. Și atâta timp cât pe teritoriul nostru va exista un conflict - deschis sau înghețat - și forțe militare străine, noi vom rămâne un potențial focar și potențial risc de insecuritate. Totuși, precum spuneam, astăzi poziția Federației Ruse este mult mai slăbită, inclusiv pentru că Ucraina și-a schimbat abordarea. Respectiv, au apărut noi posibilități de a negocia proiecte sociale, economice, în domeniul educației. Trebuie să valorificăm cât mai activ asta. Dialogul direct cu Moscova este necesar, dar să știm că Rusia nu mai controlează întru totul Transnistria.

■ Cât de mult controlează Rusia malul drept al Republicii Moldova - prin business, dar și prin politic?

■ O arată rezultatul electoral, care de la an la an se menține constant cam 50

la 50... O parte a societății a adoptat această orientare pro-rusă, pe care probabil o văd ca pe o panacee și o formă de autoprotejare, inclusiv în sensul de securitate etnică. Și cât timp va persista în societate atitudinea aceasta, atâta timp partidele pro-ruse vor avea susținători. La fel, businessul mare se face cu Rusia, respectiv există și instrumentele necesare de control, în special, raportat la politicienii ce profită din acest business. Și nu neapărat pe teritoriul moldovenesc sau rusesc, el poate fi și în UE. Sunt niște pietre subterane ce ne țin foarte serios în vizorul cui trebuie. Și asta vorbește cel mai mult despre nivelul de securitate al țării.

■ Totuși, în 2018 au fost adoptate mai multe documente strategice în acest sens - Strategia Națională de Apărare, Strategia securității informaționale...

■ Uneori am impresia că ele sunt îndreptate mai mult contra adversarilor politici sau a cetățenilor, decât urmăresc cu adevărat securitatea națională a țării. Chiar să luăm acest „cod albastru de alertă teroristă”, anunțat recent de SIS. În baza la ce a apărut o asemenea decizie și încă pe un termen nedeterminat? Înclin să cred că de vină sunt negocierile politice pentru constituirea majorității parlamentare, care însă merg foarte prost pentru partidul de guvernământ. Așa stând lucrurile, nu mă voi mira dacă vă apărea un grup de teroriști, bineînțeles cu conexiuni din Rusia și care, în funcție de necesități, va fi atribuit fie ACUM, fie PSRM. Ca un instrument de șantaj, nimic mai mult. Pentru că „mai mult” înseamnă mai multă viziune. Plus capacitatea și curajul de a spune tranșant lucrurile. Dacă, așa cum afirmă actuala guvernare, Rusia este dușmanul nostru nr. 1, să spunem și oficial acest lucru, așa cum face Ucraina, de exemplu, inclusiv prin politici și strategii.

■ Vă mulțumim pentru interviu.

Sorina Ștefârță

Editorial

De la zonă incertă la generator de securitate: un drum lung pentru care trebuie să facem primul pas...

Victoria Bucătaru,
directoare executivă,
Asociația pentru Politică Externă

Securitatea este o stare și o necesitate ce ne vizează pe toți, fie că vorbim de cetățean și de tot ce presupune aceasta pentru el - locuința, sănătatea, viitorul, convingerea că instituțiile îl protejează -, fie că ne referim la mașinăria statală. Cu toate acestea, în spațiul public din Republica Moldova se vorbește mult prea puțin despre conceptele de securitate națională, cele de securitate și de siguranță individuală sau cele privind cultura de securitate. Și mai puțin se discută despre reducerea gradului de securitate internă prin degradarea din ce în ce mai mare a sistemului de guvernare democratic.

De fapt, de cele mai multe ori, în zona geografică ce ne reprezintă asociem securitatea cu reglementarea problemei transnistrene, respectiv percepem pericolele de securitate dintr-o perspectivă destul de îngustă, și anume, din cea a vulnerabilităților sistemice generate de starea de conflict înghețat. Republica Moldova per ansamblu e descrisă, etichetată, identificată ca un focar de conflict, o zonă de conflict, o gaură neagră...

Deși securitatea națională și reforma sectorului de securitate ar trebui să fie prioritare pentru autoritățile și elitele politice de la Chișinău, se observă o ignorare continuă, de către acestea, a viziunilor de lungă durată privind reformarea structurilor legislative și executive, abilitate cu împuterniciri de securitate. Inițiative sporadice, inexistența unui sistem de cooperare interinstituțional viabil și, cel mai important, dualitatea de viziuni strategice referitoare la securitate vulnerabilizează Republica Moldova pe interior și, astfel, generează insecuritate și pe exterior, ceea ce afectează regiunea per ansamblu.

Dar nu numai lipsa unei abordări sistemice din partea statului în domeniu își spune cuvântul. Deși Republica

Moldova este văzută și tratată de comunitatea internațională drept un stat post-sovietic cu un conflict înghețat pe teritoriul său - ba mai mult chiar, drept un stat controlat de către Federația Rusă -, cetățeanul propriu-zis nu consideră reglementarea transnistreană ca fiind o prioritate vitală. Dimpotrivă, aceasta e printre ultimele în lista de priorități și de interese ale moldovenilor... Explicația, bineînțeles, poate să rezide în comunicarea ineficientă din partea autorităților, generată de dorința de a menține subiectul cât mai „low profile” pe intern sau de

capacități instituționale reduse în acest sens, „cumulate” cu incapacitatea generală de funcționare viabilă a statului Republica Moldova. La fel, lipsește un așa-zis „discurs de securitate”, iar o poziție tranșantă, ce ar avea ulterior implicații electorale, este evitată de politicieni.

În contextul dat, dacă e să analizăm principalele subiecte ce îngrijorează cetățenii, acestea ar fi sărăcia, corupția, șomajul, viitorul copiilor, pe când existența unui război în regiune (conflictul din Ucraina) și relațiile interetnice (invocate frecvent drept un focar de instabilitate) nu se regăsesc. Un astfel de peisaj denotă clar că nu se face o legătură logică între insecuritate „cronică” și degradarea nivelului de trai, generat de derapajele democratice. Securitatea națională și securitatea individuală sunt analizate drept concepte independente, ignorându-se interdependențele logice. Consecințele unei astfel de percuții nu doar că generează vulnerabilități interne, dar și împiedică țara să depășească etapa de stat în tranziție și generator de insecuritate - stat neviabil.

Un al doilea element crucial pentru securitatea Republicii Moldova, dar și pentru construcția unor eventuale parteneriate de dezvoltare, este viziunea de securitate - care însă, din păcate, lipsește cu desăvârșire. Aceasta, deși se încearcă schițarea unor linii directorii diferite de către instituția Președinției, pe de o parte, și de către Parlament și Guvern pe de altă parte (potențial revăzut în funcție de scenariile post-electorale). ►

► Astfel, la recenta Conferință de securitate de la Munchen, președintele Igor Dodon a prezentat Pachetul Comprehensiv pentru Moldova care, analizat în detaliu, generează mai multe întrebări decât răspunsuri. De facto, Planul prezidențial este un document clădit pe principiul unei politici externe echilibrate între Est și Vest. Dar este oare acest concept compatibil în condițiile actuale și care ar fi prețul unei astfel de politici? Căci ideea de recunoaștere internațională a neutralității țării vine să readucă la viață discuțiile privind incapacitatea Republicii Moldova de a-și decide viziunea strategică de lungă durată a politicilor de securitate și care să fie agreeate de toți actorii interni.

În plus, apariția unui astfel de document în timpul campaniei electorale ne face să ne întrebăm: De ce acest Plan a fost prezentat la Munchen tocmai acum și, mai ales, de ce nu a fost discutat la Chișinău anterior? De ce subiecte ce țin de interesele naționale ale Republicii Moldova nu sunt discutate public, așa cum se prezumă în mod firesc într-un stat democratic, dar se cere agreearea inițială a partenerilor externi? Și de ce, în mod prioritar, se pune accent pe poziția actorilor terți și nu pe legitimitatea internă?

Doar atunci când vom reuși să răspundem la aceste întrebări, vom putea construi un profil de securitate pentru țara noastră și vom putea înțelege vulnerabilitățile, dar și potențialele oportunități de dezvoltare și de evoluție. O evoluție de la stat falit, nesigur și generator de insecuritate la unul fiabil, care aduce securitate, stabilitate și siguranță socială și economică pentru cetățenii și pentru vecinii săi. Cel puțin, ar fi un început.

În plan de securitate informațională, Republica Moldova este o curte cu poarta larg deschisă și fără de gard

Dumitru Țâra, expert media

le-o oferă. Este vorba de mass-media și de riscurile la care se spune un stat care nu se securizează și în acest sens. Despre securitatea informațională și despre variile ei aspecte am discutat cu Dumitru Țâra, expert media, manager care la viața sa a gestionat mai multe proiecte de presă și care cunoaște domeniul... din prima sursă.

■ **Domnule Țâra, cât de sigur vă simțiți în Republica Moldova? Și care sunt aspectele de securitate ce contează pentru dumneavoastră ca cetățean?**

■ Din perspectiva securității fizice nu resimt o problemă. E drept că nu suntem la nivelul anilor 2007-2008, când puteai lăsa cheia în mașină - a crescut cumva mica delincvență -, dar au fost perioade și mai sumbre. La nivel de interacțiune cu instituțiile, cred că totul este foarte individual și chiar subiectiv pe alocuri. Cât privește aspectul de securitate în general... nicăieri în lume nu este perfect.

■ **Și totuși, nu peste tot în lume este declarat, nitam-nisam, nivel albastru de pericol de terorism, așa cum s-a întâmplat la noi săptămâna trecută...**

■ De fapt, în Republica Moldova acest anunț ar fi trebuit făcut încă acum cinci ani, când a început războiul în Ucraina,

Securitatea nu mai e demult doar **Sarmată și apărare, așa precum securitatea informațională demult nu mai este doar o parolă sofisticată la calculator - deși nici pe aceasta nu este cazul să o neglijăm... Tocmai de aceea, în ultimii ani, despre securitatea informațională se discută „la pachet” cu dezvoltarea societății informaționale, cu ascensiunea rețelelor sociale și cu rolul tot mai mare pe care îl ocupă mașinile în viața noastră, deseori ele chiar înlocuind omul... Dar este o zonă a securității informaționale care, într-un mod aproape definitoriu, depinde (încă) de om - mai exact, de ceea ce își propune să facă el cu alți oameni și cu mintea lor, prin informația pe care**

pentru că un război în imediata noastră vecinătate influențează multe lucruri și fenomene. Sau chiar în 1991, odată cu declanșarea conflictului armat din Transnistria și să fie menținut în continuare, cât timp avem forțe militare străine la o distanță de doar 60 km de Chișinău. Așadar, pentru noi acest pericol e unul constant și poate că nivelul lui ar trebui să fie nu „albastru”, ci mult mai înalt. Revenind la Ucraina, cei care consideră că războiul de acolo nu ne privește sunt cel puțin naivi. Căci în Marea Neagră sunt o mulțime de corăbii care pot atinge foarte ușor Republica Moldova - asta nu-i o distanță nici măcar medie pentru ele... Nouă ne place să analizăm ce se întâmplă în Siria, Venezuela sau Iran, dar nu vrem să vedem că Marea Neagră este la o aruncătură de băț în sens deopotrivă politic și geopolitic. Și mă gândesc uneori că avem o societate ușor needucată în sensul acesta și prea neglijentă.

Continuăm să ne aflăm pe o platformă informațională a Federației Ruse

■ **Poate că, mai curând, e doar „ușor” neinformată? Sau informată într-un singur sens, dintr-o singură voce? Căci, mai repede decât orice rachetă, la mintea omului ajunge informația - falsă, interpretabilă, manipuloare...**

■ Nu este pentru prima dată când o spun: în plan de securitate informațională media, Republica Moldova este o curte cu poarta larg deschisă și fără de gard. La aproape trei decenii de Independență, continuăm să ne aflăm bine-mersi pe o platformă informațională a Federației Ruse sau a următorilor Uniunii Sovietice, dacă vreți, iar în spațiul public vorbim extrem de

puțin despre asta. Lumea nu înțelege, statul nu are timp să se gândească, intelectualii au obosit și au renunțat. Noi nu avem o dezbatere publică pe acest subiect, respectiv, mă miră cei care se mirăm în continuare că avem astfel de rezultate electorale în ultimii zece ani...

■ **Dar avem vreo doi ani deja de când a fost sistată transmisiunea știrilor din Federația Rusă, de exemplu. Putem spune că a început edificarea gardului?**

■ Acesta-i un prim pas care, în linii mari, a fost o acțiune politică. Și una nu de atac, ci de răspuns - un pas mult prea mic, după mine... Cunoscut bine experiența Țărilor Baltice sau acțiunile întreprinse de UE și comunitatea euroatlantică în acest sens, știu oarecum situația din Balcani. Chiar și statele-prietene ale Rusiei au spațiul informațional mult mai bine protejat decât noi. Kazahstan, bunăoară, a exclus din piața de publicitate toate televiziunile străine pentru a-și susține audiovizualul autohton. Belarus a transferat toate televiziunile străine, inclusiv cele din Rusia, doar în regim de retransmisie în rețeaua de cablu și în IPTV. Nicăieri nu există acest mixt, această struțo-cămilă, pe care o avem în Republica Moldova cu TV-urile autohtone bazate pe retransmisiuni din Rusia, România sau din alte state. În plus, să nu uităm că instrumentele de influență nu-s doar știrile, emisiunile de analiză militară sau talk-show-urile politice. Instrumentul cel mai puternic al Rusiei este *entertainment-ul*, conținutul distractiv - filme, *Comedy Club*, diverse aplicații -, care „strecoară” cele mai imposibile idei...

■ **Cum arată de facto astăzi piața media din Republica Moldova?**

■ O să dau cifre. Se vând 1982 de ziare și reviste, dintre care aproape 1000 au origini/sunt importate din Rusia și un pic peste 1000 sunt în limba rusă, chiar dacă, venind din Ucraina sau Belarus, sunt bilingve. Vreo 30-40 din ele au un conținut propagandistic sau militar, sau lucruri care pe zona de audiovizual au fost interzise ori limitate. La nivel de televiziuni, în Republica Moldova există 292 de posturi TV străine, dintre care vreo 180 sunt din Federația Rusă, iar 250 sunt în limba rusă/au conținut în limba rusă. Din 59 de televiziuni autohtone, cred că doar 11 au conținut exclusiv în limba română, restul au conținut bilingv ori doar de limba rusă... Sunt tocmai acele cifre care îmi întăresc convingerea că trebuie să ne mișcăm spre dezvoltarea audiovizualului autohton prin trecerea de la televiziuni struțo-cămile la televiziuni autohtone. Și aici mă refer și la acele posturi TV din Rusia și din România care, având 10-20 de ani de activitate în Republica Moldova, așa și nu au fost în stare să creeze conținut autohton.

Georgia și Ucraina ne arată că sistarea retransmisiunilor nu este o dramă

■ **Apropo de sistarea retransmisiunilor, spuneți într-un articol că trebuie să fie treptată, nu radicală, timp în care Guvernul să gândească niște pași. Știm foarte bine însă că nimic nu e mai durabil pe lumea asta decât tranziția...**

■ Spuneam, dar astăzi eu aș saluta și o soluție mai drastică - de exemplu, că din 1 ianuarie 2020 nu se mai retransmite nimic. Adică, oricum să existe o perioadă de șase-opt luni în care televiziunile să-și transforme

sau să-și creeze conținutul. Altminteri vom continua să ne plângem, în loc să căutăm soluții. Avem modelul Georgiei și al Ucrainei, unde acest lucru s-a întâmplat peste noapte, din cauza războiului. În Ucraina, care a închis 83 de TV de origine rusească, în patru ani conținutul ucrainean de la televizor a devenit mai de calitate decât cel din Rusia. Au găsit soluții de *reality show*, au început să producă aproape 100 de filme și seriale pe an, deci în mod firesc au crescut și aceste industrii. Pentru Republica Moldova, soluția optimă ar fi una treptată, dar nu mai mult de un an-doi.

■ **Cum vă imaginați că vor accepta politicienii asta? Că doar de ei depinde... Cum va renunța, de exemplu, Președintele Dodon la conținutul rusesc pe care îl retransmit posturile TV din holdingul său și care îi asigură rating politic?**

■ Cred că inclusiv la cele trei televiziuni ale dlui Președinte există suficienți oameni calificați ca să creeze conținut autohton. În plus, sunt convins că, atunci când s-ar pune problema asta, ei s-ar gândi și ar ajunge la concluzia că nu pot ține trei televiziuni - și vor lăsa doar două. Iar conținutul - anumite emisiuni, filme etc. - vor putea să-l cumpere, nu să-l retransmită. Este o șmecherie tehnică în esență, căci astăzi, dacă evaluăm toate concepțiile editoriale ale televiziunilor din Republica Moldova, vom constata că nimeni nu retransmite; dar dacă facem un audit tehnic și o evaluare tehnică, o să vedem că există o antenă de recepție...

■ **În ce mod este asigurată - dacă e asigurată - securitatea informațională în afara ariei TV care, totuși este mai reglementată decât printul sau online-ul?**

■ De fapt, audiovizualul este singurul domeniu reglementat pe zona media. În același timp, eu bunăoară pledez împotriva reglementării stricte a *online-ului*. Mai curând, instituțiile media online ar trebui să fie aduse într-un cadru formal de existență, înregistrându-se. Astfel s-ar rezolva destul de repede și problema *site-urilor de știri anonime*. Cele care nu se conformează, să fie închise. Tehnic acest lucru e foarte simplu, *MoldData* este instituție de stat... Altminteri, față de online - ca și față de audiovizual sau presa scrisă - se aplică toate normele legale și deontologice ce vizează jurnalismul. Și libertatea de exprimare, și noțiunile de onoare, demnitate, Cod Administrativ sau Cod Penal sunt și pentru online.

■ **În unele cazuri, statul ar trebui să intervină mult mai dur**

■ **Așadar, securitatea informațională ține și de calitatea jurnalismului?**

■ Presa de la noi tinde să se transforme în una de scandal. Cultura, deontologia, educația sunt lăsate pe plan secund de dragul audiențelor. Nu mai este interesant și nici profitabil să faci analize, să spui niște lucruri adevărate și serioase. Însă rolul presei, pe lângă cel informativ, este și educativ. De aceea, problema nr. 1 astăzi este formarea profesională a jurnaliști: cei care vin în redacții să aibă câte un mentor; să existe instituții de educare continuă; trainingurile să fie mult mai aplicate și mult mai tematice. Pentru că astăzi eu nu pot să numesc nici măcar trei jurnaliști economici sau de politică externă, la care să pot face referință și cu care să pot discuta la modul serios. Toți fac *copy-paste* de pe comunicate, foarte puțini

vorbesc limbi străine. Niște media ce sunt o adevărată *Planeta Moldova...* Un cerc vicios care poate fi rupt, bunăoară, prin crearea unui centru de excelență pentru perfecționarea și educarea continuă a jurnaliștilor, în care abordarea să fie una extrem de individuală. Deschidere, sunt convins, ar exista atât din partea donatorilor, cât și din cea a statului. Doar că nimeni nu pornește motorul acesta.

■ **Apropo de stat, ați fost unul dintre membrii Grupului de lucru pentru îmbunătățirea legislației mass-media, constituit la inițiativa fostului spicher. În ce măsură a răspuns acest grup provocărilor de securitate informațională?**

■ Înainte de toate, trebuie să spun că, pe anumite segmente, Grupul a fost foarte serios, dovadă și cele patru documente destul de importante ce au fost adoptate: Codul serviciilor media audiovizuale, Concepția națională de dezvoltare a mass-media, Legea privind atragerea investițiilor străine în domeniul producției de film și alte opere audiovizuale, și Concepția securității informaționale, care s-a transformat ulterior în Strategia securității informaționale și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia. Astfel, cred că anul 2018 a fost unul bun zona de reglementare a securității informaționale. Ce va urma, vom vedea, pentru că implementatorul de bază al Strategiei securității informaționale este Serviciul de Informare și Securitate, iar primul raport privind implementarea va veni abia în 30 martie 2020... Cert este că, din 26 de obiective prevăzute în Planul de acțiuni al Strategiei, nouă includ implicarea activă a societății civile și a mass-media. Și sper că, atunci când noul Parlament va deveni funcțional,

la ideea acestui Grup de lucru se va reveni. Iar donatorii vor mai accepta să facă un efort în acest sens. Căci pentru media a fost, probabil, prima dată în care toată lumea s-a așezat la masă și, chiar dacă uneori au sărit scânteii, am avut și rezultate. Iar problemele nu s-au epuizat încă. De exemplu, pe zona aceasta a propagandei, unele instituții media au găsit soluția pentru preluarea materialului video prin crearea unei știri pretins autohtone, dar folosind informația difuzată în Rusia. Noi în continuare avem niște emisiuni care, teoretic cel puțin, contravin Codului audiovizualului...

■ Cum ar fi?...

■ Avem o emisiune militară la una din televiziuni. La altele anumite știri și talk-show-uri din Rusia sunt folosite pentru a produce știri locale. Avem *Sputnik*-ul care produce emisiuni radio pe care plasează, contra cost, la mai multe posturi de radio locale. Și aici cred că statul ar trebui să intervină un pic mai dur.

■ În ce măsură politicul moldovenesc afectează securitatea informațională?

■ Clasa politică astăzi este marfa care se vinde cel mai bine. Mi-o confirmă inclusiv cele patru sondaje, pe care le studiez în prezent pentru o cercetare.

Am intrat într-un supermarket media de calitate foarte proastă

■ Vom putea vreodată, în lumea globalizată de astăzi, să spunem că am reușit să eliminăm în totalitate pericolul atacurilor informaționale și că am asigurat în totalitate securitatea informațională? Dacă nu, cum putem să diminuăm, cel puțin,

aceste riscuri? Ce politici pe termen lung sau scurt ne lipsesc?

■ Comparativ cu Țările Baltice, în ceea ce privește securitatea informațională, Republica Moldova se află la nivelul -7, -8. Adică, putem să zicem nici nu am început un proces serios încă... Trăim cu anumite obișnuințe, vorbim despre o societate tolerantă, când de fapt, așa cum ziceam la început, suntem mai mult o societate ignorantă, ca urmare a dezinformării pe care o proliferază atât media străine, cât și cele autohtone. Ca să diminuăm aceste riscuri, ca un prim pas, ar trebui să începem să vorbim despre asta. Este un pericol? Dacă e pericol, de ce este pericol? Dacă nu e pericol, de ce nu e pericol? Astăzi, nimeni nu poate să spună tranșant, dar și argumentat care sunt instituțiile media ce promovează propaganda, dezinformarea din Rusia etc. Cine sunt politicienii care se ocupă cu asta și cine sunt așa-numiții experți. Zecile și sutele de experți... eu personal am numărat peste 150. Și care sunt temele?! Căci, prolema nu constă neapărat în faptul că am fi indiferenți. Pur și simplu, fluxul de informații, de propagandă și de dezinformare este atât de mare, încât noi stăm în baltă și ni se pare că este absolut normal să fim în ea, pentru că ne-am obișnuit deja cu asta. Iar ne-am obișnuit tocmai din cauză că media funcționează ca un supermarket: ceea ce pui pe poliță, aceea cumpără oamenii. Și noi am intrat într-un supermarket media de calitate foarte proastă. Oferta este mare, diversă, dar din ce în ce mai proastă.

■ Rezultă că suntem într-un cerc vicios, mai ales că politicului îi convine această marfă proastă din magazin, pe care noi toți o consumăm...

■ Da, însă de la faptul că o să ne

plângem lucrurile nu se vor schimba. Trebuie noi toți, ca societate, să spunem răspicat că ne dorm altceva. Personal, voi veni cu niște sugestii în cadrul studiului la care spuneam că lucrez și care este parte a evaluării politicilor în domeniul **promovării libertății presei și a pluralismului mass-media, pe care o efectuez la inițiativa Guvernului împreună cu mai mulți colegi**. Este un studiu extrem de complex, care va conține și o matrice cu recomandări ce abordează absolut toate aspectele ce țin de mass-media. Pornim de la educație, continuăm cu formarea continuă, deontologia, suficiența sau insuficiența efortului media, al societății civile și al statului, cadrul normativ, cadrul economic, de dezvoltare, securitatea informațională... Trebuie, odată și odată, să creăm mecanismele care, pe tot acest traseu care se numește media, să funcționeze în unison. Cu efortul media, al societății civile și al societății per ansamblu, al statului în anumite limite de acțiune. Astăzi, toate mecanismele au deraiat, pentru că unul trage în stânga, altul în dreapta și toți strigă: „Acela face rău!..”. Nimeni însă nu pune mâna să măture frunzele de jos... De aceea, revin la ideea de a reanima Grupul de lucru, care a fost soluție la numeroase probleme. Știu că efortul donatorilor nu este nelimitat, dar sunt încrezător că, atunci când statul, societatea civilă, media vor zice: „Noi avem această prioritate, vă rugăm foarte mult să ne ajutați”, ei vor răspunde. E ca în Biblie: „Cere și ți se va da”. Important este să știm ce vrem, ce este prioritar și să dăm dovadă de coeziune.

■ Noi vă mulțumim pentru interviu și sperăm să găsim, cu toții, răspunsul.

Sorina Ștefăruță

Privire din exterior

O Europă mai asertivă într-o lume volatilă

Helga Maria Schmid

Previziunile făcute anul trecut, legate de importanța din ce în ce mai mare a rivalităților marilor puteri, încă ne mai sună în urechi. Mai mult decât atât, mediul nostru strategic devine din ce în ce mai imprezibil. Astăzi, Puterile majore contestă în mod deschis ordinea internațională bazată pe reguli, urmărind promovarea viziunilor alternative ale unei lumi împărțite în sfere de influență. Rivalitatea geopolitică sporește tensiunile și trage semnale de alarmă a unei noi „ere de proliferare”, care riscă să escaladeze într-o confruntare militară inadvertentă. Schimbările climatice devin o amenințare existențială, în timp ce campaniile cibernetice și de dezinformare sunt noile arme ale secolului XXI.

Împreună și doar dacă rămânem uniți

Pentru Uniunea Europeană, răspunsul este clar: aceste provocări pot fi abordate doar dintr-o perspectivă multilaterală. Împreună și doar dacă rămânem uniți avem instrumentele și greutatea politică necesare pentru a modela viitoarea ordine globală. De aceea, în loc să se retragă din cooperarea internațională și din parteneriatele globale, UE își intensifică angajamentul de a aborda provocările globale împreună cu partenerii săi: acest lucru este valabil pentru Acordul de la Paris privind schimbările climatice, Planul de acțiune comprehensiv comun cu privire la neproliferare (JCPOA), Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, strategia UE pentru conectivitate între Asia și Europa sau pentru reforma OMC.

Deși aceste acorduri sunt, în esență, greu de realizat, suntem convingși că ele rămân

Helga Maria Schmid este Secretar General al Serviciului European de Acțiune Externă, iar articolul de mai jos a fost scris, pentru ziarul „The Security Time”, în ajunul Conferinței de Securitate de la München din anul curent. Îl republicăm, ca o dovadă în plus a faptului că lumea de astăzi este interconectată, globalizarea a șters frontierele fizice, dar și cele mentale, iar marile provocări sunt mai mult decât comune, respectiv ne vizează pe toți.

cel mai bun mod de a asigura un mediu mondial mai pașnic, mai prosper și mai sigur. Cu atât mai mult, cu cât este clar că nicio țară, de una singură, nu poate aborda aceste provocări. Tocmai de aceea sunt convinsă că abordarea în cauză este cea corectă - iar faptul că cererea de acțiune europeană de la partenerii noștri nu a fost niciodată atât de mare ca acum vorbește de la sine.

Cu fiecare ocazie, nevoia de a identifica răspunsuri comune la problemele comune nu este doar evidențiată, ci și transpusă în acțiune. Prin urmare, Uniunea Europeană investește în cooperarea și parteneriatele internaționale mai ample, mai ales cu

NATO, cu ONU și cu organizațiile regionale precum Uniunea Africană și ASEAN. Cooperarea noastră trilaterală UE-UA-ONU cu privire la provocările comune, cum ar fi migrația, ilustrează modul în care soluțiile multilaterale pot contribui la o mai mare siguranță, stabilitate și prosperitate.

De exemplu, după cum ne-a avertizat recent Raportul special al Grupului interguvernamental al ONU privind încălzirea globală, este nevoie de acțiuni urgente în domeniul schimbărilor climatice. Aceasta este logica eforturilor neobosite ale UE de a ajunge la un rezultat pozitiv la COP 24 (cea de a 24-a Conferință a părților la Convenția-cadru a ONU privind schimbările climatice) din Katowice. UE se va afla în fruntea acestor inițiative prin propriul exemplu, transformând propriile sale angajamente ambițioase pentru anul 2030 în acțiuni concrete. Acest lucru a fost clarificat la evenimentul de nivel înalt privind clima și securitatea, găzduit de Uniunea Europeană în iunie anul trecut.

UE consolidează securitatea internațională în vecinătatea sa și în afara ei

În sectorul de securitate, Uniunea Europeană continuă să-și exercite rolul de furnizor de securitate. Pe lângă faptul că acționează pe plan intern pentru a intensifica eforturile comune de combatere eficientă a terorismului, a urii și a extremismului violent, UE este angajată pe teren cu 16 misiuni de gestionare a crizelor, care antrenează aproape 4000 de bărbați și femei. De la dezvoltarea capacităților în Mali, Niger și Republica Centrafricană, la sprijinirea reformei sectorului de securitate în Irak, combaterea pirateriei în largul coastei Somaliei sau prevenirea resurgenței violenței în Georgia, UE continuă să consolideze securitatea internațională în vecinătatea sa, dar și în afara ei. Acest lucru

este complementat de angajarea continuă în peste 40 de activități de mediere în întreaga lume, de la Columbia până la Yemen și Filipine, sprijinită de asistență financiară, întrucât UE rămâne principalul donator pentru dezvoltare și asistență umanitară.

Pe măsură ce Europa își asumă tot mai multă responsabilitate pentru propria sa securitate, dezbaterile privind autonomia strategică europeană a trecut în prim plan, dar nu și fără controverse. Cu toate acestea, în centrul acestei dezbateri există un raționament simplu: atunci când este necesar, europenii trebuie să poată proteja și apăra interesele și valorile europene, și să aibă capacitatea de a acționa. Vrem să putem coopera cu țările terțe, în termenii noștri. În acest sens, am intensificat dezvoltarea capacităților militare comune prin intermediul „Cooperării structurate permanente” (PESCO), vom crește investițiile comune prin Fondul european de apărare, raționalizăm structurile de comandă militară (MPCC) și am convenit asupra unui Acord Compact pentru a consolida gestionarea crizelor civile. Ca atare, aceste inițiative contribuie, de asemenea, la consolidarea pilonului european al NATO și la contribuția la apărarea colectivă.

O mai mare responsabilitate include, în același timp, și îmbunătățirea propriei reziliențe și capacități în domeniul precum energia, spațiul, infrastructura, dar și în alte sectoare critice. Noi, europenii, nu putem accepta interferențe și destabilizare prin atacuri hibride și cibernetice, de aceea, ne concentrăm pe consolidarea capacităților de securitate cibernetică, îmbunătățind

protecția datelor și contracarând dezinformarea prin Planul de acțiune privind dezinformarea, adoptat recent.

Securitatea înseamnă și economie, și tehnologie, și inovație

Trebuie, de asemenea, să fim foarte vigilenți, pentru a păstra realizările privind neproliferarea, cum ar fi Tratatul INF (cu privire la rachetele nucleare de rază medie) sau acordul nuclear cu Iranul, și asta deoarece mizele pentru propria noastră securitate sunt, pur și simplu, prea mari. Punctul de plecare nu poate fi dezmembrarea arhitecturii actuale și pornirea de la zero. Noi, europenii, lucrăm la toate nivelurile pentru a promova universalizarea și punerea în aplicare a acordurilor existente, cum ar fi Tratatul de neproliferare nucleară sau Codul de conduită de la Haga împotriva proliferării rachetelor balistice. De asemenea, impunem intrarea în vigoare a Tratatului privind interzicerea totală a testelor, care ar putea juca un rol important pe măsură ce lucrăm la o denuclearizare completă, verificabilă și ireversibilă a Republicii Populare Democratice Coreene.

Asumarea unei responsabilități mai mari nu se oprește la problemele de apărare. Securitatea astăzi se referă și la securitatea economică. Această noțiune include importanța strategică a monedei euro și necesitatea de a asigura capacitatea monedei unice de a-și juca pe deplin rolul pe scena internațională. Promovarea rolului internațional al euro face parte

din angajamentul Europei unite față de o economie globală deschisă, multilaterală și bazată pe un set de reguli. Efectele extraterritoriale ale sancțiunilor contestă, de asemenea, capacitatea Uniunii Europene de a respecta angajamentele noastre politice. În acest context, dezvoltăm mecanisme care să asiste, să protejeze și să reasigure actorii economici să-și desfășoare activitatea legitimă în străinătate.

În calitate de europeni, nu ne putem permite să pierdem timpul sau să fim mai puțin inovativi decât alții. Trebuie să modernizăm abordările noastre și să participăm mai activ, împreună cu noii actori, la intersecția dintre tehnologie și politica externă și de securitate. Acesta este motivul pentru care, împreună cu directorii executivi ai marilor companii de tehnologie, Înaltul Reprezentant a lansat panelul Global Tech - pentru a se asigura că etica și regulile internaționale pot ține pasul cu ingeniozitatea umană. Pentru a valorifica aceste oportunități, trebuie să luăm în serios și implicațiile în materie de securitate, de unde și recenta Comunicare a Comisiei Europene privind inteligența artificială.

La o adică, sprijinirea multilateralismului bazat pe reguli și o mai mare autonomie strategică europeană nu sunt obiective contradictorii. Dacă ne vom consolida reziliența în fața noilor riscuri, UE își va adjudeca rolul în revigorarea ordinii multilaterale, fiind considerată un actor asertiv într-o lume volatilă.

(Acest articol a apărut inițial în ziarul „The Security Times”)

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europeanizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.